



STICHTING HET NATIONALE PARK
De Hoge Veluwe

Ministerie van Economische Zaken
Staatssecretaris M.H.P. van Dam
Postbus 20401
2500 EK 'S-GRAVENHAGE

datum:	ONS kenmerk:	ONDERWERP:
1 maart 2016	K-160301-001	concept Nationale Parken Deal dd 26-02-2016

Excellentie,

Inleiding

Op 26 februari jl. ontving Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe ("NPDHV") van de Programmadirecteur Nationale Parken van uw Ministerie, de heer ir. C. Lever, vertrouwelijk en onder embargo de 'bijgestelde concept Nationale Parken Deal'. Hartelijk dank voor het toezenden van dit concept, hoewel het NPDHV zich afvraagt waarom het stuk vertrouwelijk en onder embargo is toegezonden. Wij hebben de concept-deal doorgenomen en het NPDHV maakt graag van de gelegenheid gebruik een aantal voorstellen te doen. Wij vragen u dit te betrekken bij het formuleren van de definitieve tekst van de Nationale Parken Deal.

Het NPDHV vindt het jammer dat zij als Het Nationale Park bij uitstek in Nederland, dat ook in het buitenland volop bekendheid geniet, niet eerder bij de beraadslaging over de concept-deal is betrokken. Minister-President Balkenende heeft het NPDHV tijdens zijn ambtsperiode de "*groene schatkamer van Nederland*" genoemd. Minister Kamp heeft recent tijdens het 80-jarig jubileum van het NPDHV op 5 juni 2015 eveneens lovende woorden over het Park gesproken (de speech van Minister Kamp is te beluisteren via de website van het NPDHV: www.hogeveluwe.nl, onder 'Over het Park', onder 'Nieuws', en dan scrollen naar 'Speeches jubileum' (gepubliceerd op maandag 8 juni 2015)). In zijn toespraak zei Minister Kamp voorts dat de regering het NPDHV als constructief ervaart en dat de regering altijd graag naar de vertegenwoordigers van het NPDHV luistert, omdat zij uit ervaring spreken en elke dag opnieuw presteren. Wij vinden het dan opmerkelijk dat het NPDHV niet bij uw plannen wordt betrokken, en daarin evenmin wordt genoemd, als



via de concept Nationale Parken Deal een begin wordt gemaakt met de *branding* van Nationale Parken in Nederland.

Wij zouden het zeer waarderen als u de woorden van Minister Kamp ter harte neemt. In navolging van de door Minister Kamp uitgezette lijn denkt het NPDHV daarom alvast graag positief-kritisch mee en ontvangt u hierbij onze gedachten bij de concept Nationale Parken Deal.

Particulier grondbezit

Wat meteen opvalt in het concept van de Nationale Parken Deal is dat het particuliere grondbezit, o.a. in de gestalte van de Federatie Particulier Grondbezit ("FPG"), niet één van de partijen bij de deal is. Evenmin wordt de FPG genoemd als partij in het dagelijks opdrachtgeverschap. Daarin hebben in het voorstel alleen het Ministerie van Economische Zaken, een gedeputeerde, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer zitting (punt 7 concept-deal). Kennelijk mogen de particuliere grondbezitters pas meepraten als de plannen klaar zijn en dan, zagezegd, tekenen bij het kruisje. Vertegenwoordigers van de particulieren zijn echter onontbeerlijk voor het slagen van een Nationale Parken Deal. Het zijn juist de particuliere grondbezitters die gewend zijn in verdienmodellen te denken, anders dan de veelal subsidieafhankelijke terreinbeherende organisaties ("TBO's"), zoals Staatsbosbeheer.

De particuliere grondbezitter is de dragende kracht in de natuur. Hij onderhoudt en beheert de natuur, zodanig dat de instandhouding daarvan gewaarborgd is. Het NPDHV vraagt zich af hoe de Nationale Parken Deal een succes kan worden als grondeigenaren niet vanaf het begin serieus worden genomen. De afspraken uit de deal leveren niets op als de eigenaar van een natuurgebied zich daarin niet kan vinden. Het moet immers uiteindelijk allemaal op zijn grondgebied plaatsvinden. De enkele opmerking in punt 4 van de deal, t.w.: dat de uitvoerende en beheerstaken van de grondeigenaren volledig worden gerespecteerd, is te weinig. Het gaat erom dat particuliere grondbezitters actief bij de plannen worden betrokken, zodat draagvlak kan ontstaan. Daarbij hoort ook dat zij een adequate vergoeding ontvangen voor de kosten die worden gemaakt om de natuur voor een breed publiek toegankelijk en aansprekend te houden. Bovendien hoort daarbij dat de grondeigenaar kan participeren in het verdienmodel. Het kan niet zo zijn dat recreatiebedrijven en marketingbureaus de lusten van de plannen genieten en de grondeigenaren de lasten dragen. Ook hierover heeft Minister Kamp tijdens zijn jubileumspeech van 5 juni 2015 wat gezegd, nl.: dat ondernemers nu nog niet de kosten dragen, maar dat in de toekomst naar een beter evenwicht moet worden gezocht. Dat (zoeken naar) evenwicht ziet het NPDHV niet terug in het concept van de Nationale Parken Deal.



Concreet stelt het NPDHV daarom voor de FPG ten minste een volwaardige plaats in de organisatie te geven en uitdrukkelijk te betrekken bij de uitwerking van de afspraken. Verder zou ook het NPDHV als icoon van Nationale Parken in Nederland actief bij de uitwerking van de Nationale Parken Deal betrokken kunnen worden. Zeker gezien de ervaring van het NPDHV in het combineren van ondernemerschap en natuurbeheer, juist hetgeen waarnaar in de Nationale Parken Deal wordt gezocht. Ook hierop heeft Minister Kamp tijdens de eerdergenoemde jubileumspeech een voorschot genomen door uit te spreken dat bij het NPDHV de balans tussen ondernemerschap en natuur, in combinatie met maatschappelijke functies, heel mooi is gecombineerd en dat het NPDHV daar trots op mag zijn. Het NPDHV neemt aan dat het niet alleen bij woorden blijft.

Natuur

Een tweede belangrijke omissie in de concept Nationale Parken Deal is dat te veel nadruk op recreatie wordt gelegd. Natuurlijk is een combinatie van natuur en recreatie mogelijk. Het NPDHV is daarvan een uitstekend voorbeeld met meer dan 500.000 bezoekers per jaar in een Natura 2000-gebied. Maar niet uit het oog moet worden verloren dat dit alleen mogelijk is door actief beheer. Soms moeten wandelpaden voor het publiek worden afgesloten of omgelegd. En binnen het NPDHV zijn de bezoekersstromen gezoneerd. Dit betekent dat bezoekers binnen bepaalde gebieden moeten blijven. Ook kan het noodzakelijk zijn dat rustgebieden worden ingesteld om de natuur te laten herstellen. Dit jaar (2016) heeft het NPDHV voor het eerst een struinverbod ingesteld. Dit houdt in dat bezoekers van het Park op de wegen en paden moeten blijven. De reden van het verbod buiten wegen en paden te treden is dat beschermde dieren, zoals edelherten, zorgelijk afwijkend gedrag gingen vertonen doordat recreanten dwars door het Park struinden om deze beschermde diersoorten op de foto te krijgen. Een ongelimiteerde toestroom van bezoekers kan dus in conflict komen met de bescherming van de natuur. Dat moet niet uit het oog worden verloren. Dit geldt zeker bij Natura 2000-gebieden, waarvoor conform Europese regelgeving (Vogel- en Habitatrichtlijn) instandhoudingsdoelstellingen gelden die moeten worden onderhouden en versterkt ten behoeve van de biodiversiteit. Recreatie wordt in het NPDHV zoveel als mogelijk (niet zoveel mogelijk) toegestaan; de corebusiness van het NPDHV blijft de natuur. Juist de biodiversiteit op het NPDHV is uniek. Acht van de tien beschermde vogelsoorten waarvoor de Veluwe als Natura 2000-gebied is aangewezen komen in het Nationale Park voor. Vijfendertig procent van het Park kwalificeert zich als beschermde habitat. En nog eens vijfentwintig procent van het Park heeft de potentie om de uitbreidingsdoelen voor beschermde habitats te halen. Er zijn reeds onderzoeken beschikbaar die een



negatieve relatie leggen tussen verontrusting en beschermde soorten / habitats. De eigenaar / beheerder kent zijn grondgebied als beste. Daarom moet steeds in samenspraak met hem worden onderzocht hoe de bezoekersstroom kan worden geleid en waar en wanneer daaraan paal en perk moet worden gesteld.

Het NPDHV stelt voor in de Nationale Parken Deal expliciet op te nemen dat recreatie en natuur zo goed als mogelijk worden gecombineerd. En dat de recreatie niet ten koste mag gaan van de natuur. Dit is in lijn met de Rijksnatuurvisie 2014 'Natuurlijk verder'. Het NPDHV kan voor de uitwerking expertise inbrengen.

Nationale Parken

Uit de concept Nationale Parken Deal wordt absoluut niet duidelijk welke grondgebieden tot de Nationale Parken worden gerekend. In de overwegingen van de deal is opgenomen dat het gaat om "*gebieden met bijzondere natuurkwaliteiten, waarvan de bescherming en het beheer zijn geborgd*". De vraag is hoe het begrip 'bijzondere natuurkwaliteiten' wordt gedefinieerd. In punt 3 van de concept-deal is een definitie van de term 'Nationale Parken van Wereldklasse' gegeven, waarin de gebieden nader zijn omschreven als "*gebieden waarvan de kern bestaat uit (vanuit internationaal perspectief) waardevolle natuur gelegen in een ruimere landschappelijke, landschapsecologische, cultuurhistorische, en regionaal-economische context*". Hieruit is nog steeds niet duidelijk om welke gebieden het gaat. Gaat het alleen om Natura 2000-gebieden of is het breder? En hoe vindt de afbakening van de gebieden plaats?

Het NPDHV legt hierop de nadruk, omdat zij het als een groot afbreukrisico voor de 'merknaam' Nationaal Park ziet als Nederland vele Nationale Parken krijgt. Het NPDHV is het enige succesvolle Nationale Park in Nederland dat zich vrijwel zelfstandig financieel kan bedruipen. Dat heeft Minister Kamp in zijn eerdergenoemde speech ook zo uitgesproken. Wij ontvangen bezoekers uit de hele wereld vanwege onze vernieuwende ideeën op het gebied van de combinatie tussen beleving, natuur, recreatie en ondernemerschap. Het NPDHV denkt dat dit het stramien voor Nationale Parken zou moeten zijn. In Nederland is volgens die norm hooguit plaats voor 3 tot 5 Nationale Parken. De gedachte in het project Nationale Parken nieuwe stijl, waarin 24 zoekgebieden voor Nationale Parken in Nederland worden geselecteerd, leidt onmiskenbaar tot een devaluatie van het begrip Nationaal Park. Ter vergelijking: een groot land als Duitsland, en ook het Verenigd Koninkrijk, telt 15 Nationale Parken, Frankrijk kent er 10 en België heeft 1 Nationaal Park. Hoe kun je Nationale Parken tot iconen maken als bijna half Nederland als een



Nationaal Park zou kunnen worden gekwalificeerd? Een wildgroei van Nationale Parken dient te worden voorkomen. Bovendien wordt in het project Nationale Parken nieuwe stijl gedacht aan overlegorganen die als bestuur van het Nationale Park optreden. Dit is het begin van het einde van het integrale beheer van een natuurgebied. De grondeigenaren binnen een Nationaal Park mogen niet het slachtoffer worden van de sectorale belangen van andere stakeholders al dan niet georganiseerd in een overlegorgaan. Het gaat om de natuur.

Het project Nationale Parken nieuwe stijl is daarom een slecht idee en dient los te worden gelaten. De verwijzing in punt 5 van de concept Nationale Parken Deal naar dit project kan worden geschrapt. Het NPDHV stelt voor een strenge norm te hanteren voor gebieden die als Nationaal Park kunnen worden aangemerkt. Eén van de vereisten zou moeten zijn dat een Nationaal Park vrijwel geheel op eigen kracht financieel rondkomt. Een Nationaal Park dient daarnaast zelfstandig te zijn, dus niet bestuurd door overlegstructuren van verschillende stakeholders, waarin allerlei sectorale belangen worden gediend. Een overlegorgaan heeft in de praktijk bewezen niet te werken. Een Park kan alleen overleven als het wordt bestuurd vanuit een gebiedsgerichte benadering door middel van actief beheer. Dat vergt een heldere organisatiestructuur. Die borging ontbreekt in de concept Nationale Parken Deal. Het NPDHV vindt het dan ook onzinnig dat in het eindrapport 'Monumenten: Inspiratiebron voor Natuur!' van de Commissie Van Vollenhoven (november 2015) wordt voorgesteld een Nationaal Park nieuwe stijl 'Veluwe' te creëren dat zou moeten bestaan uit de Veluwe, de landgoederen Brummen, Binnenveld, Buitenplaats Vosbergen, Groot Zandbrink en de Velwezoo. Dit is een onsaamhangend en verrommeld gebied dat vanwege de versnippering door de infrastructuur en vanwege het grote aantal bewoners en recreanten en de vele tegenstrijdige belangen van zelfbenoemde stakeholders volstrekt ongeloofwaardig zou zijn als Nationaal Park. Gelderland herbergt de twee oudste Nationale Parken van Nederland en zou die moeten koesteren. Het Ministerie van Economische Zaken zou juist het NPDHV als hét voorbeeld voor de andere Nationale Parken kunnen presenteren. De organisatiestructuur van het NPDHV werkt wel. Het NPDHV zal haar Nationale Park status nimmer opgeven en evenmin meewerken aan het opgaan in een Nationaal Park 'Veluwe'. Als u daar andere gedachten over hebt, willen wij daarover onmiddellijk worden geïnformeerd.

Op deze plaats herhaalt het NPDHV haar eerdere advies om binnen het grondgebied van de Nationale Parken over te gaan tot een ruilverkaveling van de gronden die eigendom zijn van TBO's. Volgens dit plan kan de eenheid en het beheer van de TBO-gronden in de Nationale Parken door Staatsbosbeheer



worden gewaarborgd. De gronden van particuliere grondbezitters dienen uiteraard particulier te blijven. Natuurmonumenten en de provinciale Landschappen kunnen buiten de Nationale Parken worden gecompenseerd met gronden die nu in eigendom van Staatsbosbeheer zijn. Bijkomend voordeel hiervan is dat de relatie tussen Nationale Parken en het Rijk wordt benadrukt, wat een Nationale Park-status meer gewicht geeft in binnen- en buitenland.

Conclusie

Het NPDHV wil graag constructief bijdragen aan een kansrijk concept voor Nationale Parken in Nederland. Het Park heeft daar ruim 80 jaar ervaring mee. Conform de toezeggingen van Minister Kamp rekenen wij ook op een constructieve bijdrage van uw kant. Wij gaan er daarom van uit dat u deze brief betreft bij het bestuurlijk overleg van 11 maart a.s. en ook bij het uitspreken van uw visie op de toekomst van de Nationale Parken tijdens het Festival Nationale Parken op 17 maart aanstaande.

Graag verneemt het NPDHV hoe u tegen deze standpunten aankijkt.

Met vriendelijke groet,

S.E. baron van Voorst tot Voorst
directeur